

این شماره تقدیم می‌شود به ساخت

شهید آیت الله

سید محمدعلی آل هاشم

ویژه نامه جنگ رمضان | شماره ۷۴
سه‌شنبه ۲۹ اردیبهشت ۱۴۰۵جبهه
انرژیکاری از اندیشکده نفت و انرژی
و گروه تحلیلی پتروپال

سرمقاله

نفت زیر قیمت ریسک معامله می‌شود

بازار هنوز بسته ماندن هر مزره در قیمت‌ها لحاظ نکرده

«شایعه قیمتی» تلقی می‌شود، اما در جهان واقعی انرژی، چنین احتمالی مساوی است با هشدار قرمز برای عرضه. با ریسک‌هایی در این اندازه، قیمت نفت معمولاً باید در محدوده ۱۲۵ دلار تثبیت شود، نه در عدد آرام و مصنوعی ۱۱۱. به عبارت دیگر، قیمت فعلی بازار را نمی‌توان قیمت واقعی ریسک دانست؛ این قیمت، فقط بازتاب «انتظار بازگشایی سریع» است. اگر این انتظار برآورده نشود، بازار مجبور می‌شود اصلاح عقب‌مانده‌ی خود را یک‌جا انجام دهد. چنین اصلاحی معمولاً تدریجی نیست، بلکه انفجاری است: ظرف چند روز، قیمت از ۱۱۱ دلاری می‌تواند به ۱۲۵ یا حتی بیشتر برسد. همه‌ی این نشانه‌ها حکایت از یک واقعیت ساده دارند، بازار نفت به ظاهر آرام است، اما زیر پوست این آرامش، ریسک بزرگی در حال انباشته شدن است. فاصله‌ی ده‌دلاری فعلی شاید کوچک به نظر برسد، اما در دنیای نفت این فاصله حکم فتر فشرده‌ای را دارد که دیر یا زود رها خواهد شد. ♦

اگر چند هفته صادرات از هرمز مختل شود، آمریکا دیگر توان تزریق حجم بالا از ذخایر را ندارد. در همین زمان، کشورهای عضو اوپک کمتر از ۳ میلیون بشکه ظرفیت مازاد واقعی دارند و عرضه از روسیه نیز در اثر تحریم‌های مالی محدودتر شده است. معنایش روشن است: جهان عملاً هیچ ضربه‌گیری مقابل یک بحران عرضه ندارد. به این‌ها باید شدت تقاضای چین و هند را هم افزود؛ دو کشوری که مجموعاً بیش از ۲۵ درصد از رشد اخیر تقاضای جهانی نفت را تشکیل داده‌اند و برایشان جایگزینی سریع منابع انرژی غیرممکن است. اگر جریان نفت از خلیج فارس کند یا قطع شود، این کشورها ناچار به خرید در قیمت‌های بالا خواهند بود و همین موضوع بازار را به سمت جهش قیمتی می‌برد. در حال حاضر، داده‌های بازارهای ریسک و معاملات مشتقه نشان می‌دهد احتمال بسته‌ماندن هرمز تا اول ژوئیه بین ۶۵ تا ۷۵ درصد ارزیابی می‌شود. هرچند این رقم از دید معامله‌گران هنوز یک

خلأیی در عرضه، در بازاری که ظرفیت مازاد تولید آن کمتر از ۳ میلیون بشکه در روز است، به معنای شوک قیمتی قطعی خواهد بود. بر اساس تخمین مؤسسات مالی بین‌المللی، بروز این اختلال برای چند هفته می‌تواند قیمت برنت را به محدوده ۱۲۸ تا ۱۳۰ دلار برساند و فشار تورمی شدیدی در سطح جهانی ایجاد کند. با این همه، چرا بازار هنوز آرام است؟ پاسخ را باید در ذهنیت معامله‌گران جست‌وجو کرد. بخش زیادی از فعالان بازار اعتقاد دارند بسته‌ماندن هرمز کوتاه‌مدت است و با دخالت آمریکا، عربستان یا امارات، مسیر صادرات دوباره باز خواهد شد. این خوش‌بینی موقتی باعث شده «ریسک پایدار» فعلاً در قیمت‌ها وارد نشود و بازار ترجیح دهد بر فرض بازگشایی سریع شرط ببندد، نه بر هزینه تأخیر. مشکل اما اینجاست که ظرفیت واکنش جهانی نسبت به گذشته بسیار کمتر شده. ذخایر استراتژیک نفت آمریکا اکنون حدود ۳۵۶ میلیون بشکه است؛ یعنی پایین‌ترین سطح از سال ۱۹۸۳.

♦ | در روزهایی که احتمال بسته‌ماندن تنگه هرمز تا ابتدای ماه ژوئیه (اول تیر) به‌طور جدی بالا رفته، بازار جهانی نفت رفتار عجیبی از خود نشان می‌دهد: قیمت نفت برنت فقط حدود ۱۱۱ دلار در هر بشکه مانده، در حالی‌که تقریباً همه مدل‌های ریسک ژئوپلیتیکی می‌گویند در چنین سطحی از خطر، قیمت باید دست‌کم ۱۰ دلار بیشتر باشد؛ یعنی محدوده‌ی ۱۲۱ تا ۱۲۲ دلار برای هر بشکه. به بیان ساده‌تر، بازار جهانی نفت در حال حاضر، نفت را حداقل ۱۰ دلار پایین‌تر از ارزش واقعی ریسک‌پذیری معامله می‌کند. این فاصله عددی فقط یک خط روی چارت نیست، بلکه معادل بی‌توجهی بازار به بزرگ‌ترین نقطه‌ی آسیب‌پذیر زنجیره تأمین انرژی در جهان است. تنگه هرمز روزانه بین ۱۸ تا ۲۰ میلیون بشکه نفت، میعانات و فرآورده‌های انرژی را جابه‌جا می‌کند؛ یعنی چیزی حدود یک‌پنجم کل تجارت نفت جهان. بسته‌شدن حتی موقتی آن، می‌تواند عرضه جهانی را تا حدود ۶ میلیون بشکه در روز کاهش دهد. چنین

تحولات بازار جهانی انرژی

بازگشت سوخت‌های اضطراری، افت ذخایر و فشار بر شریان‌های انرژی جهان

موجودی سوخت آمریکا از اوایل مارس تاکنون حدود ۵۵ میلیون بشکه کاهش یافته و به پایین‌ترین سطح خود در پنج سال گذشته رسیده است. در حوزه زیرساخت‌های ارتباطی نیز ریسک‌های ژئوپلیتیکی افزایش یافته است. شرکت تحلیل داده وین‌وارد اعلام کرده ایران برای کابل‌های زیر دریایی در آب‌های تحت کنترل خود «هزینه حفاظتی» تعیین کرده و در همین شرایط شرکت Alcatel عملیات تعمیر کابل‌ها در منطقه را متوقف کرده است. این مسئله در حالی رخ می‌دهد که آسیب به کابل‌های دریای سرخ پیش‌تر یکی از مسیرهای اصلی ارتباطی میان اروپا و آسیا را تحت فشار قرار داده است. هم‌زمان گزارش آژانس بین‌المللی انرژی نشان می‌دهد ذخایر نفت شناور در بازار جهانی نیز با سرعت در حال کاهش است. بر اساس این داده‌ها، حجم نفت ذخیره‌شده روی آب در ماه‌های مارس و آوریل در مجموع حدود ۲۵۰ میلیون بشکه کاهش یافته؛ رقمی معادل حدود ۴ میلیون بشکه در روز که بیانگر فشار فزاینده بر عرضه جهانی در پی اختلال‌های مرتبط با تنگه هرمز است.

تحولات اخیر در بازار جهانی انرژی نشان می‌دهد تداوم تنش‌ها در منطقه غرب آسیا و اختلال در مسیرهای کلیدی انتقال انرژی، کشورها را به سمت راهکارهای اضطراری سوق داده است؛ از افزایش مصرف زغال‌سنگ در آسیا و عقب‌نشینی موقت از برخی سیاست‌های اقلیمی در اروپا گرفته تا کاهش محسوس ذخایر سوخت در آمریکا و افت چشمگیر نفت شناور در بازار جهانی. بر اساس گزارش وال‌استریت ژورنال، جنگ رمضان باعث شده برخی اقتصادهای آسیایی بار دیگر به زغال‌سنگ به‌عنوان منبع پایدارتر برای تولید برق روی آورند. در این چارچوب تایوان، کره جنوبی، هند و تایلند تولید نیروگاه‌های زغال‌سنگی خود را افزایش داده‌اند و هم‌زمان قیمت زغال‌سنگ استرالیا حدود ۱۲ درصد رشد کرده است. در اروپا نیز برخی دولت‌ها در حال تعویق تعطیلی نیروگاه‌های زغال‌سنگی و بازنگری موقت در زمان‌بندی سیاست‌های اقلیمی هستند؛ نشانه‌ای از اولویت یافتن امنیت انرژی در شرایط بحران. در ایالات متحده نیز فشار بر بازار سوخت ادامه دارد. داده‌های شرکت کپلر نشان می‌دهد پالایشگاه‌های آمریکا برای مهار کمبود انرژی با نرخ بهره‌برداری حدود ۹۳ درصد فعالیت می‌کنند. با وجود این سطح بالای تولید،

ژئوپلیتیک و بازار نفت

فشار جنگ بر بازار انرژی؛ از جهش قیمت نفت تا افزایش هزینه سوخت در آمریکا

در میانه‌ی فضای پرتنش منطقه‌ای، نشانه‌های تازه‌ای از تقاطع بحران انرژی، دیپلماسی نفت و تبعات اقتصادی جنگ آشکار شده است؛ از بازسازی میادین آسیب‌دیده پارس جنوبی گرفته تا جهش قیمت نفت و فشار هزینه‌ای بر آمریکا. سخنگوی کمیسیون انرژی مجلس اعلام کرده عملیات بازسازی زیرساخت‌های صدمه‌دیده پارس جنوبی دو سال به طول خواهد انجامید. این میدان عظیم که ستون فقرات تأمین گاز کشور محسوب می‌شود، پس از حملات اخیر نیازمند بازتعادل در بخش‌های استخراج و فشرده‌سازی است و بازسازی آن برای بازگشت کامل ظرفیت گازی ایران حیاتی توصیف می‌شود. در عرصه دیپلماتیک، یک منبع مطلع از روند گفت‌وگوها فاش کرده که آمریکا در متن جدید مذاکرات، برای نخستین بار با اسقاط موقت تحریم‌های نفتی ایران موافقت کرده است؛ مفهومی که به معنای تعلیق موقت (Waiver) تحریم‌ها تا پایان دوره گفت‌وگوهاست. در حالی که تهران همچنان بر لغو کامل و دائمی همه

خبرخوان

● یک نفتکش دیگر از محاصره آمریکا رد شد

تانکر ترک‌رژ؛ یک نفتکش LPG تحت تحریم آمریکا، ۱۶ می موفق شد در جزیره خارک بازگیری انجام دهد. آخرین سیگنال آن دو هفته پیش در سواحل هند ثبت شده بود و بدون شناسایی از خط محاصره نیروی دریایی آمریکا عبور کرد.

● ایران بازگیری نفت از جاسک را آغاز کرد

خاویر بالاس: ایران همچنان در حال بازگیری نفت خام است اما نه در جزیره خارک، بلکه در جاسک؛ پایانه جایگزینی که خارج از تنگه هرمز قرار دارد.

● آمریکا معافیت نفت روسیه را تمدید کرد

رویتز: وزارت خزانه‌داری آمریکا تصمیم گرفته معافیت تحریمی مربوط به نفت دریابد روسیه را که روز شنبه منقضی شده بود، برای ۳۰ روز دیگر تمدید کند. این تصمیم پس از درخواست چند کشور برای زمان بیشتر جهت خرید نفت روسیه اتخاذ شده.

چند فاز از پارس جنوبی هدف قرار گرفته است؛ جایی که امروز فرزندان این سرزمین در صنعت نفت، شبانه‌روزی برای جبران خسارت‌ها و بازگرداندن تولید در تلاش‌اند. در این میان، سهم ما ساده اما مؤثر است: کمی کمتر مصرف کنیم. کاهش دمای خانه‌ها، خاموش کردن وسایل گرمایشی در فضاهای بلااستفاده و توجه بیشتر به مصرف گاز، یک اقدام کوچک از هر خانه، یک همراهی بزرگ برای کشور.

#یک شعله کمتر